

V Bruseli 12. júna 2017
(OR. en)

9309/17

ECOFIN 412
UEM 161
SOC 392
EMPL 306
COMPET 409
ENV 508
EDUC 236
RECH 192
ENER 231
JAI 491

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Výbor stálych predstaviteľov/Rada
Č. dok. Kom.:	ST 9254/17 ECOFIN 383 UEM 132 SOC 361 EMPL 276 COMPET 378 ENV 478 EDUC 206 RECH 162 ENER 202 JAI 454 - COM)(2017) 522 final
Predmet:	Odporúčanie na ODPORÚČANIE RADY, ktoré sa týka národného programu reforiem Rumunska na rok 2017 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Rumunska na rok 2017

Delegáciám v prílohe zasielame vyššie uvedený návrh odporúčania Rady v znení, ktoré revidovali a odsúhlasili rôzne výbory Rady, vychádzajúci z návrhu Komisie COM(2017) 522 final.

ODPORÚČANIE RADY

z ...,

ktoré sa týka národného programu reforiem Rumunska na rok 2017

a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Rumunska na rok 2017

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii¹, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

¹ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.

keďže:

- (1) Komisia začala európsky semester pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2017 prijatím ročného prieskumu rastu 16. novembra 2016. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 9. až 10. marca 2017. Komisia 16. novembra 2016 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011² správu o mechanizme varovania, v ktorej Rumunsko neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hĺbkové preskúmanie.
- (2) Správa o Rumunsku na rok 2017 bola uverejnená 22. februára 2017. Posúdil sa v nej pokrok, ktorý Rumunsko dosiahlo pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 12. júla 2016, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch a pokrok Rumunska pri dosahovaní jeho národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (3) Rumunsko predložilo 5. mája 2017 svoj národný program reforiem na rok 2017 a svoj konvergenčný program na rok 2017. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.

² Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).

- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny sa zohľadnili pri programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov („EŠIF“) na roky 2014 až 2020. Ako je stanovené v článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013³, platí, že ak je to nevyhnutné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať uvedené ustanovenie, v usmerneniach o uplatňovaní opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF a riadnu správu hospodárskych záležitostí.
- (5) Medzi rokmi 2009 a 2015 Rumunsko využilo tri programy pomoci pre platobnú bilanciu, ktoré viedla Komisia spolu s Medzinárodným menovým fondom, s podporou Svetovej banky. Platby sa realizovali iba v rámci prvého programu v rokoch 2009 – 2011, zatiaľ čo programy v rokoch 2011 – 2013 a 2013 – 2015 mali len preventívny charakter. Dohľad po ukončení programu v mene Komisie s cieľom monitorovať schopnosť Rumunska splácať úvery poskytnuté v rámci prvého programu sa začal v októbri 2015 a bude pokračovať dovtedy, pokiaľ nebude splatených aspoň 70 % úveru, ktorý je splatný na jar 2018.

³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (6) Na Rumunsko sa v súčasnosti vzťahuje preventívna časť Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2017 plánuje dosiahnuť celkový deficit na úrovni 2,9 % HDP tak v roku 2017, ako aj v roku 2018, a do roku 2020 jeho postupné zníženie na úroveň 2,0 % HDP. Neočakáva sa, že strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit na úrovni 1 % HDP, sa dosiahne do roku 2020, t. j. v časovom rámci programu. Očakáva sa, že prepočítané⁴ štrukturálne saldo do roku 2020 dosiahne -2,6 %. Na základe konvergenčného programu sa očakáva, že sa pomer dlhu verejnej správy k HDP zvýši z 37,6 % HDP v roku 2016 na 38,3 % HDP v roku 2018, pričom v roku 2020 poklesne na 37,6 % HDP. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú uvedené rozpočtové prognózy, je optimistický. Hlavné negatívne riziko pre makroekonomický výhľad spočíva v menšom vplyve fiškálnych a štrukturálnych opatrení na blízke a strednodobé vyhliadky rastu. Zároveň platí, že opatrenia potrebné na podporu plánovaných cieľových deficitov neboli dostatočne konkretizované. Návrh zjednoteného zákona o mzdách navyše predstavuje značné negatívne riziko pre fiškálnu prognózu.

⁴ Saldo očistené od cyklických vplyvov bez jednorazových a dočasných opatrení, prepočítané útvarmi Komisie podľa spoločne dohodnutej metodiky.

- (7) Rada 12. júla 2016 Rumunsku odporučila znížiť odchýlku od strednodobého rozpočtového cieľa na rok 2016 a dosiahnuť ročnú fiškálnu úpravu na úrovni 0,5 % HDP v roku 2017, ak nie je možné dosiahnuť strednodobý rozpočtový cieľ s vyvinutím menšieho úsilia. Na základe výsledných údajov z roku 2016 sa zistilo, že Rumunsko sa nachádza v situácii značnej odchýlky od strednodobého rozpočtového cieľa. Komisia v súlade s článkom 121 ods. 4 ZFEÚ a článkom 10 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97 vydala 22. mája 2017 varovanie pre Rumunsko týkajúce sa skutočnosti, že v roku 2016 bola pozorovaná značná odchýlka od strednodobého rozpočtového cieľa. Rada ... [*dátum prijatia ST 9999/2017*] prijala následné odporúčanie⁵⁺, v ktorom potvrdila, že Rumunsko bude musieť prijať opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, aby nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov⁶ v roku 2017 neprekročila 3,3 %, čo zodpovedá ročnej štrukturálnej úprave na úrovni 0,5 % HDP. Z prognózy Komisie z jari 2017 vyplýva, že v roku 2017 existuje riziko značnej odchýlky od uvedenej úpravy.

⁵ Odporúčanie Rady z ... s cieľom napraviť značnú pozorovanú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu v Rumunsku (Ú. v. EÚ ...).

⁺ Ú. v. EÚ: doplňte prosím odkaz v poznámke pod čiarou pre dokument ST 9999/2017.

⁶ Čisté verejné výdavky pozostávajú z celkových verejných výdavkov bez úrokových výdavkov, výdavkov na programy Únie plne hrađených z fondov Únie a nediskrečných zmien vo výdavkoch na dávky v nezamestnanosti. Tvorba hrubého fixného kapitálu financovaná z vnútroštátnych zdrojov je rozložená na obdobie štyroch rokov. Diskrečné opatrenia na strane príjmov alebo zvýšenia príjmov vyplývajúce z právnych predpisov sú započítané. Jednorazové opatrenia na strane príjmov aj výdavkov sú vzájomne započítané.

- (8) Vzhľadom na fiškálnu situáciu sa očakáva, že Rumunsko v roku 2018 dosiahne ďalšiu úpravu smerom k svojmu strednodobému rozpočtovému cieľu, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 1 % HDP. Podľa spoločne dohodnutej matice úprav v rámci Paktu stability a rastu táto úprava znamená, že nominálna miera rastu čistých primárnych verejných výdavkov nesmie prekročiť 4,3 %. To by zodpovedalo štrukturálnej úprave na úrovni 0,5 % HDP. Za predpokladu nezmenenej politiky existuje v roku 2018 riziko značnej odchýlky od uvedenej požiadavky. V prognóze Komisie z jari 2017 sa okrem toho predpokladal deficit verejných financií na úrovni 3,5 % HDP na rok 2017 a 3,7 % HDP na rok 2018, čo presahuje referenčnú hodnotu 3 % HDP uvedenú v zmluve. Rada celkovo zastáva názor, že od roku 2017 budú potrebné ďalšie podstatné opatrenia na dosiahnutie súladu s ustanoveniami Paktu stability a rastu, a to vzhľadom na značne sa zhoršujúci fiškálny výhľad, v súlade s odporúčaním určeným Rumunsku ... [*dátum prijatia ST 9999/2017*] s cieľom napraviť značnú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu.
- (9) Fiškálny rámec Rumunska je solídny, ale nie je v plnej miere presadzovaný. Rozpočet na rok 2016 sa podstatne odchýlil od strednodobého cieľa štrukturálneho deficitu vo výške 1 % HDP a porušuje tým pravidlo o deficite vo vnútroštátnom fiškálnom rámci. Rozpočet na rok 2017 sa ešte viac odchýlil od vnútroštátnych fiškálnych pravidiel. V roku 2016, rovnako ako ani v predchádzajúcich rokoch, rumunské orgány do zákonom stanovenej lehoty (august) parlamentu nezaslali aktualizovanú fiškálnu stratégiu. Výsledkom toho je, že zostavovanie ročného rozpočtu nebolo usmernené strednodobou fiškálnou stratégiou.
- (10) Vďaka zaisteným kapitálovým rezervám a zvyšujúcej sa ziskovosti sa v roku 2016 zdravie bankového sektora naďalej zlepšovalo. Rumunské orgány sa zaviazali vykonať komplexné preskúmanie kvality aktív a stresové testovanie bankového sektoru v roku 2018. Zákon o oddlžení nadobudol účinnosť v máji 2016, ale riziká bankového sektora sa vo veľkej miere zmiernili rozhodnutím ústavného súdu, na základe ktorého budú súdy musieť posúdiť, či dlžníci spĺňajú právne ustanovenia upravujúce hospodárske ťažkosti. Zákon o konverzii úverov denominovaných v švajčiarskych frankoch, ktorý parlament prijal v októbri 2016, bol nedávno súdnym rozhodnutím vyhlásený za protiústavný. Legislatívne iniciatívy však stále neprispievajú k právnej predvídateľnosti, čo môže mať negatívny dosah na nastavenie investorov.

- (11) Daňové úniky v Rumunsku sú bežným javom, čo znižuje príjmy z daní a daňovú spravodlivosť a narušuje chod hospodárstva. Rumunsko dosiahlo obmedzený pokrok, pokiaľ ide o odporúčanie pre túto krajinu, podľa ktorého malo posilniť dodržiavanie daňových predpisov a výber daní. V roku 2016 sa zmenili postupy registrácie a vrátenia DPH a momentálne sa na celom území zavádzajú elektronické registračné pokladnice napojené na daňový orgán. Od roku 2017 sa na odvetvia, ako sú hotelierske, cateringové a iné súvisiace odvetvia, vzťahuje osobitná úprava, pri ktorej sa daň určuje bez ohľadu na príjmovú skupinu. Okrem toho boli takisto prijaté obmedzenia vo vzťahu k samostatnej zárobkovej činnosti a rodinným podnikom s cieľom odrádzať od vyhýbania sa daňovým povinnostiam. Zlepšenie disciplíny sa v roku 2016 zaznamenalo v oblasti daňových priznaní a platieb, ale prostredníctvom spoločných daňových a pracovných inšpekcí a auditov sa nepodarilo dosiahnuť lepšie výsledky. Okrem toho sa podstatne zvýšil limit obratu pre daňový režim pre mikropodniky, zatiaľ čo sadzba sa znížila, čo umožní dodržiavanie daňových predpisov na úkor rozpočtových príjmov. Prístupy k zdaňovaniu podnikov na základe odvetví a kategórií nesú so sebou riziko administratívneho zaťaženia podnikov aj daňového orgánu, a nevedú k zlepšeniu výberu daní.
- (12) Rozdelenie disponibilného príjmu domácností (pri zohľadnení veľkosti domácností) je v Rumunsku mimoriadne nerovné, čo znižuje potenciál krajiny pre udržateľný a inkluzívny rast. Najbohatších 20 % obyvateľstva má príjem viac ako osemkrát vyšší ako je príjem najchudobnejších 20 %. Tento pomer je výrazne vyšší ako priemer Únie. Sociálnu nerovnosť spôsobuje vo veľkej miere nerovný prístup k zdravotnej starostlivosti, vzdelávaniu, službám a na trh práce. Okrem toho patrí rozdiel v nerovnosti príjmov pred zdanením a po ňom, ako aj sociálne transfery medzi najnižšie v Únii. Sociálny referenčný ukazovateľ, na ktorom sa zakladajú hlavné sociálne dávky, nebol aktualizovaný od svojho zavedenia v roku 2008. Nelegálna práca vrátane miezd v obálke je stále bežným javom a aj naďalej má veľký dosah na daňové príjmy, narúša hospodárstvo a oslabuje spravodlivosť a účinnosť daňového systému a systému dávok. Ako súčasť pilotného projektu boli vykonané spoločné vnútroštátne kontroly zo strany daňovej správy a inšpektorátov práce, ktoré však zatiaľ nemali žiaden systémový dosah. Zdroje sa nesústredujú do odvetví s najvyšším rizikom daňových únikov, mzdám vyplácaným v hotovosti sa venuje len obmedzená pozornosť a donucovacie opatrenia prevládajú nad preventívnymi opatreniami.

- (13) Trh práce zaznamenal v roku 2016 lepšie výsledky, keď miera nezamestnanosti klesla na predkrízovú úroveň. Pracovná sila sa naďalej znižuje, keďže obyvateľstvo starne a emigrácia je naďalej vysoká. Nízka nezamestnanosť je sprevádzaná jednou z najvyšších mier neaktivity v Únii. Miera zamestnanosti a aktivity mladých ľudí, žien, pracovníkov s nízkou kvalifikáciou, osôb so zdravotným postihnutím a predovšetkým Rómov sú hlboko pod priemerom Únie. Počet mladých ľudí, ktorí nemajú zamestnanie, nevzdelávajú sa a ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave, je naďalej veľmi vysoký.
- (14) Riziko chudoby alebo sociálneho vylúčenia je stále veľmi vysoké, hoci postupne klesá. Týka sa to najmä rodín s deťmi, osôb so zdravotným postihnutím, Rómov a vidieckeho obyvateľstva. V roku 2016 bol prijatý komplexný balík na boj proti chudobe, ktorý znamená zmenu politiky svojím zameraním na zvýšené poskytovanie služieb určitým skupinám obyvateľstva. V jeho rámci sa plánuje pilotný projekt vytvárania integrovaných služieb v marginalizovaných komunitách. Celoštátnym zavedením by sa výrazne zlepšil v súčasnosti malý rozsah poskytovania integrovaných služieb. S cieľom reagovať na niekoľko po sebe nasledujúcich odporúčaní adresovaných Rumunsku bol prijatý zákon o minimálnom inkluzívnom príjme, ktorý nadobudne účinnosť v roku 2018. Prostredníctvom minimálneho inkluzívneho príjmu sa zvyšuje primeranosť a pokrytie sociálnej pomoci. Minimálny inkluzívny príjem kombinuje pasívnu podporu s povinnými aktívnymi opatreniami trhu práce a inšpekciami. Jeho aktivačný potenciál je však len mierny, keďže cieľom je, aby opatrenia aktívnej politiky trhu práce do roku 2021 mali dosah na 25 % príjemcov.
- (15) V kontexte reformy Národného úradu práce boli posilnené aktivačné politiky. Reformy zahŕňajú lepšiu individualizovanú podporu a integrované služby pre uchádzačov o zamestnanie a zamestnávateľov. Osvetová činnosť a služby ponúkané mladým ľuďom, ktorí nie sú zamestnaní, nevzdelávajú sa a ani sa nezúčastňujú na odbornej príprave, sa zlepšujú. Aktivačné politiky ponúkané skupinám, ktoré sú od trhu práce najviac vzdialené, majú však naďalej len obmedzený rozsah, pričom aktivačné opatrenia navrhnuté naposledy sa už na tieto osobitné skupiny nezameriavajú. Ich rozsah a prepojenie so sociálnymi službami sú na výrazné zlepšenie účasti na trhu práce nedostatočné, a to najmä v prípade týchto skupín.
- (16) Primeranosť dôchodkov a chudoba v starobe majú výrazný rodový rozmer, keďže, keď sú všetky ostatné faktory rovnaké, nižší vek odchodu do dôchodku v prípade žien má za následok ich nižšie dôchodkové nároky. Rumunsko patrí k veľmi malému počtu členských štátov, ktoré zatiaľ neupravili zblížovanie veku odchodu do dôchodku žien a mužov. Zákon o vyrovnaní veku odchodu do dôchodku pre mužov a ženy bol parlamentu predložený v roku 2013. Dosiaľ ho schválil jedine rumunský senát.

- (17) Vzhľadom na vývoj produktivity, príjmovú konvergenciu a úroveň konkurencieschopnosti Rumunska je potrebné nárastu miezd vo verejnom a v súkromnom sektore venovať osobitnú pozornosť. Nárast miezd vo verejnom sektore má potenciál rozšíriť sa aj do súkromného sektora a ovplyvniť konkurencieschopnosť Rumunska. Úroveň minimálnej mzdy sa v Rumunsku za posledné roky značne zvýšila, i keď stále patrí k najnižším v celej Únii. Zvýšenie minimálnej mzdy ad hoc výrazne zvýšilo podiel pracovníkov zarábajúcich minimálnu mzdu a v poslednom čase viedlo k silnej mzdovej kompresii na dolnom konci mzdového rozpätia. S cieľom reagovať na odporúčanie pre Rumunsko bola začiatkom roka 2016 zriadená tripartitná pracovná skupina v záujme vytvorenia mechanizmu stanovovania minimálnej mzdy na základe objektívnych ekonomických a sociálnych kritérií, ako aj kritérií pracovného trhu, ale v jej činnosti došlo k významnému časovému sklzu, ktorý bude potrebné dohnať. Sociálny dialóg naďalej charakterizuje nízky záber kolektívneho vyjednávania na úrovni jednotlivých odvetví a inštitucionálne nedostatky, kvôli ktorým je účinnosť reforiem obmedzená.

- (18) Dostatočné základné zručnosti sú kľúčové pre získanie a udržanie kvalitného a stabilného pracovného miesta a úspešnú účasť na hospodárskom a sociálnom živote. Medzinárodné prieskumy poukazujú na závažné nedostatky v základných zručnostiach rumunských tínedžerov. Vysoká miera predčasného ukončenia školskej dochádzky, nízka miera dosahovania vysokoškolského vzdelania a vysoká miera emigrácie majú za následok nedostatočnú ponuku kvalifikovanej pracovnej sily. Prístup ku kvalitnému vzdelávaniu v hlavnom vzdelávacom prúde je obmedzený vo vidieckych oblastiach, a najmä pre rómske deti. Ťažkosti prilákať dobrých učiteľov do vidieckych oblastí a škôl s prevažne rómskymi žiakmi má v spojení so segregáciou a často diskriminačným postojom za následok horšie výsledky vzdelávania rómskych detí. V reakcii na opakované odporúčania Rumunsko prijalo a začalo vykonávať stratégiu na zníženie miery predčasného ukončenia školskej dochádzky. Najnovšie opatrenia zahŕňajú integrované zásahy, pilotný program poskytovania vareného jedla, lepší systém náhrad nákladov na dochádzanie a sociálne poukazy na podporu predškolského vzdelávania chudobných detí. Opatrenia vychádzajúce z jednotlivých projektov financovaných Úniou s cieľom zlepšiť kvalitu vyučovania v znevýhodnených školách sú naplánované na jeseň 2017 a modernizácia osnov, aj keď neúplná, práve prebieha. Právne predpisy proti segregácii sa zlepšili, a to vrátane posilnenia mandátu školských inšpektorátov v tejto oblasti. Metodika monitorovania však stále chýba. Na to, aby sa dosiahol trvalý pokrok v boji proti sociálno-ekonomickým nerovnostiam vo vzdelávaní, sú potrebné ďalšie kroky. Záruku pre mladých ľudí využívajú osoby, ktoré predčasne ukončili školskú dochádzku, zatiaľ len čiastočne, a programy druhej šance nie sú ľahko dostupné. Systém odborného vzdelávania a prípravy nie je dostatočne zosúladený s potrebami trhu práce a účasť na vzdelávaní dospelých je veľmi nízka.

- (19) Výsledky v oblasti zdravia obyvateľstva sú v Rumunsku neuspokojivé. Dostupnosti kvalitnej zdravotnej starostlivosti stojí v ceste nedostatok zdravotníckych pracovníkov, nedostatok finančných prostriedkov a nadmerné spoliehanie sa na nemocnice, ako aj korupcia, čo postihuje najmä ľudí s nízkymi príjmami a ľudí z vidieckych oblastí. Popri neformálnych platbách zdravotníckym pracovníkom sa korupcia týka verejného obstarávania v nemocniciach, poisťných podvodov a úplatkárstva pri vydávaní potvrdení zakladajúcich nárok na poskytnutie dávok. V reakcii na odporúčanie pre danú krajinu a v kontexte *ex ante* kondicionality v období financovania 2014 – 2020 zo strany Únie Rumunsko prijalo niektoré politické opatrenia na posun od nemocničnej zdravotnej starostlivosti k ambulantnej zdravotnej starostlivosti. Vypracovali sa regionálne plány zdravotnej starostlivosti s cieľom identifikovať potreby infraštruktúry a služieb, pričom vykonávanie národnej stratégie v oblasti zdravia sa monitoruje. V súlade s vnútroštátnou stratégiou boja proti korupcii na roky 2016 – 2020 boli prijaté právne predpisy na prepracovanie systému spätnej väzby o neformálnych platbách a platy zdravotníckych pracovníkov sa zvýšili. Protikorupčná stratégia zahŕňa komplexné opatrenia v oblasti zdravotnej starostlivosti vrátane podpory zodpovednosti a transparentného náboru vedúcich pracovníkov nemocníc. Napriek tomu je posilnenie komunitnej starostlivosti, ambulantnej starostlivosti a systémov odosielania na vyšetrenia stále v počiatočnom štádiu, neformálne platby sú naďalej bežným javom, transparentnosť v oblasti riadenia nemocníc je ešte potrebné zabezpečiť a národná stratégia v oblasti zdravotníckeho personálu ešte nebola prijatá.
- (20) Administratívna kapacita a kapacita tvorby politiky Rumunska trpí kvôli nejasným postupom a rozhodovaniu, zaťažujúcim administratívnym postupom, nedostatočnému opieraniu sa o kvalitné dôkazy, slabej koordinácii medzi odvetvovými politikami a rozbuženej korupcii. Pokrok v súvislosti s reformou verejnej správy bol obmedzený. Organizačné štruktúry zostávajú nestabilné, čo má dosah na nezávislosť a efektívnosť verejnej správy. Stratégie týkajúce sa štátnych zamestnancov boli zavedené v roku 2016, právny rámec však ešte stále nezahŕňa niektoré z ich hlavných cieľov, konkrétne pokiaľ ide o objektívne kritériá prijímania zamestnancov do služobného pomeru a posudzovanie a odmeňovanie výkonu. Navrhuje sa čiastočná platová harmonizácia, na ústrednej a ani na miestnej úrovni však neexistuje jasné prepojenie medzi výkonom a odmeňovaním. Stále je nutné posilniť kapacitu a právomoc Národnej agentúry pre štátnych zamestnancov. O niektorých z opatrení v oblasti transparentnosti pri tvorbe politiky iniciovaných v roku 2016 sa rozhodlo, že nebudú prijaté. Strategické plánovanie a posudzovanie vplyvu regulácie nie sú v administratívnej praxi pevne vžit.

- (21) Kvalitatívne a kvantitatívne nedostatočná dopravná infraštruktúra je jednou z hlavných prekážok hospodárskeho rozvoja v Rumunsku. S cieľom riešiť príslušné nedostatky v reakcii na odporúčanie pre túto krajinu Rumunsko prijalo nosný dopravný plán na jeseň 2016. S cieľom urýchliť investície do cestnej infraštruktúry bolo riadenie investícií do infraštruktúry oddelené od orgánu zodpovedného za správu infraštruktúry. V roku 2016 bol s cieľom reformovať železničný systém zriadený orgán, ktorý by mal začať fungovať do polovice roka 2017.
- (22) Podiel investícií v Rumunsku je jeden z najvyšších v Únii za posledné obdobie. V roku 2016 však klesli verejné investície, a to aj v dôsledku nízkej miery čerpania prostriedkov z fondov Únie. Vysoká miera čerpania a efektívne využívanie finančných prostriedkov Únie sú kľúčovými aspektmi, ktoré Rumunsku pomôžu využiť jeho potenciál rozvoja v kľúčových odvetviach, akými sú hlavne doprava alebo odpadové hospodárstvo. Kvalitu verejných investícií oslabili, okrem iných dôvodov, nedostatky v riadení a meniace sa priority. V reakcii na odporúčanie pre Rumunsko sa dosiahol len malý pokrok, pokiaľ ide o posilnenie prioritizácie a prípravy projektov verejných investícií. Od augusta 2016 sa od ministerstiev požaduje, aby zohľadňovali investičné priority vo svojich plánoch výdavkov, ale neprijali sa žiadne iné opatrenia na posilnenie úlohy ministerstva financií v oblasti investičných priorít a lepšej koordinácie prípravy verejných investičných projektov medzi ministerstvami. K prijatiu národného plánu nakladania s odpadom a programu predchádzania vzniku odpadu, ktoré sa očakávalo do konca roku 2016, ešte nedošlo. Potrebne sú aj plány na zlepšenie správy vecí verejných a presadzovanie regulácie, aby bolo možné sústrediť vnútroštátne finančné prostriedky finančné prostriedky Únie na dosiahnutie environmentálnych noriem zodpovedajúcich úrovni Únie.

- (23) Efektívne verejné obstarávanie je kľúčovým prvkom na dosiahnutie strategických cieľov a riešenie kľúčových politických výziev Rumunska vrátane efektívneho vynakladania verejných zdrojov, modernizácie verejnej správy, boja proti korupcii a podpory inovácií a udržateľného a inkluzívneho rastu. Je takisto predpokladom dôvery občanov k verejným orgánom a v demokraciu. Rumunsko nedávno podniklo kroky s cieľom implementovať stratégiu a akčný plán verejného obstarávania. V nadväznosti na zákon o verejnom obstarávaní, ktorý nadobudol účinnosť v máji 2016, sa v júni 2016 prijali vykonávacie právne predpisy týkajúce sa verejného obstarávania a obstarávania v odvetviach verejnoprospešných služieb, sekundárne právne predpisy týkajúce sa koncesných zmlúv sa prijali do konca roka 2016 a v národnom programe verejného obstarávania sa stanovuje predchádzanie korupcie a jej kontrola. Viaceré kľúčové opatrenia v rámci stratégie, ako sú napríklad posilnenie kontrol a ostatných opatrení na boj proti korupcii, úplné zavedenie elektronického verejného obstarávania a odborná príprava úradníkov zodpovedných za verejné obstarávanie, sa ešte neprijali.
- (24) Viac ako 45 % rumunského obyvateľstva žije vo vidieckych oblastiach, ktoré naďalej veľmi zaostávajú za mestskými oblasťami z hľadiska zamestnanosti a vzdelávania, prístupu k službám a infraštruktúre a materiálneho blahobytu. V reakcii na odporúčanie pre túto krajinu, ktorým je zlepšenie prístupu k integrovaným verejným službám, rozšírenie základnej infraštruktúry a podpora hospodárskej diverzifikácie, najmä vo vidieckych oblastiach, prijalo Rumunsko v roku 2016 komplexný súbor opatrení, ktoré sa týkajú rozvoja vidieka, modernizácie malých poľnohospodárskych podnikov, podpory nepoľnohospodárskych MSP, investícií do infraštruktúry vrátane sociálnych služieb a vzdelávania, ako aj formalizácie zamestnania. Z dlhodobého hľadiska bude ich úspech závisieť od schopnosti spustenia pilotných akcií vo väčšom rozsahu a účinného zacielenia a čerpania dostupných finančných prostriedkov Únie.

- (25) Štátne podniky zohrávajú dôležitú úlohu v hospodárstve, najmä v kľúčových odvetviach infraštruktúry. Nedostatky v riadení štátnych podnikov sa premietajú do ich nižšej ziskovosti v porovnaní so súkromnými podnikmi, čo má negatívny vplyv na verejné financie. V reakcii na odporúčanie, ktoré dostalo, dosiahlo Rumunsko výrazný pokrok pri zlepšovaní správy a riadenia štátnych podnikov. Na jeseň roku 2016 boli urýchlene prijaté interné predpisy na podporu hlavných právnych predpisov týkajúcich sa správy a riadenia štátnych podnikov. Právny rámec odzrkadľuje osvedčené medzinárodné postupy na zabezpečenie transparentnosti pri vymenovávaní členov správnej rady a riadenia štátnych podnikov a poskytuje ministerstvu financií osobitné právomoci týkajúce sa monitorovania a presadzovania práva. Takisto boli prijaté opatrenia na zvýšenie informovanosti miestnych orgánov o nových pravidlách a boli zverejnené informácie o rozpočte štátnych podnikov. Oneskorenia pri vymenovávaní odborníkov v oblasti riadenia však vyvolávajú znepokojenie, pokiaľ ide o ďalšie vykonávanie.
- (26) Konkurencieschopnosť Rumunska trpí nedostatkami vyplývajúcimi z necenovej konkurencieschopnosti a štrukturálnych prekážok brániacich prechodu k hospodárstvu s vyššou pridanou hodnotou, ku ktorým patria napríklad zložité administratívne postupy. Rumunsko prijalo v reakcii na odporúčanie pre túto krajinu z roku 2016 viacero legislatívnych aktov na zjednodušenie administratívnych postupov a uľahčenie vzťahu medzi občanmi a verejnou správou, hoci sa vzťahovali len na obmedzený počet postupov.
- (27) Na všetkých úrovniach pretrváva korupcia, ktorá je naďalej prekážkou pre podnikanie. Rumunsko dosiahlo značný pokrok, pokiaľ ide o väčšiu časť reformy justičného systému a boj proti korupcii na vysokej úrovni. Aby boli reformy udržateľné a nezvratné, musia sa ešte podniknúť kroky na riešenie problematických otázok v tejto oblasti. Určitý pokrok sa dosiahol pri príprave ďalších opatrení na prevenciu korupcie a boj proti nej, najmä v rámci miestnej samosprávy, no stále pretrvávajú značné problémy, pokiaľ ide o účinné vykonávanie národnej stratégie boja proti korupcii prijatej v roku 2016. Je potrebné vynaložiť úsilie, pokiaľ ide o rešpektovanie nezávislosti súdnictva v rumunskom verejnom živote, dokončenie reforiem trestného a občianskeho zákonníka a zabezpečenie výkonu súdnych rozhodnutí. V rámci mechanizmu spolupráce a overovania dostáva Rumunsko odporúčania v oblasti reformy súdnictva a boja proti korupcii. Tieto oblasti preto nie sú zahrnuté do týchto odporúčaní pre Rumunsko.

- (28) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2017 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Rumunska, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2017. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2017, národný program reforiem na rok 2017 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Rumunsku v predchádzajúcich rokoch. Zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Rumunsku, ale aj ich súlad s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (29) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2017 a jej stanovisko⁷ je zohľadnené najmä v odporúčaní 1,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Rumunsko v rokoch 2017 a 2018 prijalo opatrenia s cieľom:

1. Zabezpečiť v roku 2017 súlad s odporúčaním Rady z ... [*dátum prijatia ST 9999/2017*] s cieľom napraviť značnú odchýlku od postupu úprav smerom k strednodobému rozpočtovému cieľu. Vynaložiť v roku 2018 značné fiškálne úsilie v súlade s požiadavkami preventívnej časti Paktu stability a rastu. Zabezpečiť úplné uplatňovanie fiškálneho rámca. Posilniť dodržiavanie daňových predpisov a výberu daní. Bojovať proti nelegálnej práci, a to aj zabezpečením systematického využívania integrovaných kontrol.
2. Posilniť ciele aktivačné politiky a integrované verejné služby so zameraním na tých, ktorí sú od trhu práce najviac vzdialení. Prijatť právne predpisy na vyrovnanie veku odchodu do dôchodku mužov a žien. V konzultácii so sociálnymi partnermi zaviesť transparentný mechanizmus pre stanovovanie minimálnej mzdy. Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu v hlavnom vzdelávacom prúde, najmä v prípade Rómov a detí vo vidieckych oblastiach. V oblasti zdravotnej starostlivosti uprednostňovať ambulantnú zdravotnú starostlivosť a obmedziť neformálne platby.

⁷ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia Rady (ES) č. 1466/97.

3. Prijat' právne predpisy na zabezpečenie profesionálnej a nezávislej štátnej služby, na základe objektívnych kritérií. Posilniť prioritizáciu a prípravu projektov verejných investícií. Zabezpečiť včasné, úplné a udržateľné vykonávanie národnej stratégie v oblasti verejného obstarávania.

V Bruseli

*Za Radu
predseda*
